

Cerkvene zadeve.

Obletnica kronanja sv. Očeta.

Bližajo se dnevni, polni častitih spominov; spodobi se, da jih tudi mi častimo. Bilo je 1. junija 1846, ko so papež Gregor XVI., že nad 80 let stari, umrli. Takrat so bili sedanji papež škof in kardinal v Imoli. Obhajali so ravno duhovne vaje s svojim duhovenstvom, ko je glas o papeževi smrti do njih prišel. Kot kardinal so imeli dolžnost in pravico, vdeležiti se v Rimu volitve novega papeža. Po končanih duhovnih vajah se podajo brez odloga na pot in 12. junija na večer dospejo v Rim. Kat. cerkev je štela takrat 62 kardinalov; ali nekaj zaradi daljave, nekaj zaradi starosti in bolezni niso mogli vsi priti; sešlo se jih je 51. — Dne 14. junija se podajo kardinali v konklave, to je v zaprt prostor velike palače, Kvirinal imenovane, kjer zdaj Laški kralj stanuje. Iz tega prostora ne smejo iziti, dokler ni novi papež izvoljen. Da volitev velja, treba je dveh tretjin glasov; tedaj v tem slučaju 34. Imolski škof so bili izžrebani za enega zmed treh pregledovalcev volilnih listkov, kateri se glasno vsem pričujočim berejo. Voli se vsak den dvakrat, v jutro in na večerko, po posebnih molitvah v čast sv. Duhu; volitva se ponavlja tako dolgo, dokler se dve tretjini glasov na eno osebo ne zedinite. Takrat je trajala volitev le dva dni, namreč 15. in 16. junija. Pri prvi volitvi so brali Imolski škof svoje lastno ime 13krat, pri drugi volitvi 17krat, pri tretji že 27krat. Ko so pa pri četrti volitvi na večer 16. junija kar zapored 17krat svoje lastne ime brali, so iz strahu, da bi volitev njih zadela, omedleli. Kardinali pristopijo, jim strežejo in jih krepčajo. Ko se škof Mastai (tako se glasi njih rodbinsko ime) iz omedlece zopet zaveje, prosijo sobrate s solznimi očmi, naj jim prizaneso, ker niso zmogli svojega posla več opravljati; ali kardinali jih prosijo pri živem Bogu, naj premagajo občutke svojega sreča, naj se udajo v voljo Božjo in berejo listke do konca; kajti po volitveni postavi volitev ne velja, če se pretrga. Škof Mastai se ozrejo proti nebesom, in s trepetajočim glasom listke naprej berejo, ter 36krat svoje lastno ime imenujejo. Ko je bila tako druga tretjina glasov že presežena, kardinali ne čakajo več branja do konca, ampak vsi se s svojih sedežev vzdignejo, in enoglasno vzkliknejo: „Imamo papeža!“ (habemus Pontificem), in s tem se je večinska volitev v enoglasno volitev vseh pričujočih spremenila. V tem trenutku so bili toraj škof in kardinal Ivan Mastaj po postavi pravilno izvoljeni papež. V hvaležni spomin na papeža Pija VII., ki jim je bil v hudi bolezni mladih let varh in tolažnik, so sprejeli ime Piji IX. Že več ko 200 let ni bila nijena papežka volitev tako hitro končana kakor ta; toliko več

tolažba za kardinale, da so res volili po sklepu Božjem.

Drugi den, 17. junija ob 9. uri zjutraj so topovi na angelskem gradu zagromeli in Rimsko mesto vabili, naj gre pozdravit novega sv. Očeta in kralja svojega, in prejet prvokrat njegov blagoslov. Nezmerna množica se gnjete okoli Kvirinala. Od vseh kardinalov spremljani stopijo sv. Oče na preddvor palače; ko pa toliko množico zagledajo, jih jok posili. Dvakrat povzdigne roke in dvakrat jim upadejo. Slednjič se osrčijo, povzdignejo visoko svoje roke, kakor da bi hoteli ves svet objeti, in z milim pa krepkim glasom dajo sv. blagoslov, rekoč: Blagoslov vsega mogočnega Boga, Očeta, Sina in sv. Duha pridi nad vas in ostani vselej pri vas. Amen. In vse ljudstvo je veselo klicalo: Bog živi, Bog nam dolgo ohrani Pija IX.!

21. junija, tedaj na god sv. Alojzija, (bila je tudi takrat kakor letos, nedelja) je bilo slovesno kronanje Pija IX. Po starodavni šegi so nesli na prekrasnem tronu novega papeža v slovesni procesiji v cerkvo sv. Petra. Pri vratih so jim bili ključji cerkve izročeni. Po molitvi, na grobu sv. Petra opravljeni, je sledela velika sv. meša in zahvalna pesem. In po meši so nesli zopet novega papeža na cerkveni preddvor, kjer se je vršilo vpričo vsega ljudstva kronanje. Eden kardinalov je vzel papežu z glave škofovsko kapo in potem jim je najstarejši kardinal diakon na glavo djal tiaro, to je trojno krono, v eno spleteno, rekoč: „Sprejmi tiaro, s trojno krono ovenčano, in vedi, da zanaprej si oča knezov in kraljev, vladar vse zemlje in zemeljski namestnik našega Gospoda in Zveličarja Jezusa Kristusa, kteremu čast in slava bodi od vekomaj do vekomaj.“ Zopet so dali novi papež sv. blagoslov, zopet je veselo vse ljudstvo kričalo: Bog živi Pija IX., in vse mesto je bilo kakor nevesta okinčano, in na večer s cerkvijo in kuplo sv. Petra vred prekrasno razsvitljeno.

Tako so se praznovali dnevi meseca junija leta 1846 v Rimu, ko so Pij IX. v 54. letu svojega življenja papež postali. In danes? Preteklo je od tistih dob le 28 let, in vendar kaki zares nezmeren razloček! Srce mora krvaveti, ako se sprememba prav premišluje! Takrat so vsi kralji in cesarji novemu papežu Piju čestitali, in danes so papež od vseh zapuščeni, od nekterih celo na smrt sovraženi. Takrat so jih z veselim vrisom na kraljevem tronu skozi mesto nosili, in zdaj so že tri leta jetnik v Vatikanu. Takrat je vse ljudstvo veselo klicalo: Bog živi Pija IX. in danes? kolikokrat se slišijo pred Vatikanom kriči zarotnikov: Smrt papežu — smrt duhovnom! Kaj bo čutilo srce Pijevo, ko bodo 21. junija sv. mešo brali, in vse te spremembe premišljevali? — Ali se toraj ne spodobi, da v takih britkih razmerah letos 21. den junija s posebno pobožnostjo slavimo? Kjerkoli toraj verni Slovenci

prebivajo, vsepovsodi naj se ta den glasijo zahvalne pesmi in srčne molitve: Večni Bog! živi in nam še dolgo ohrani Pija IX. Ne daj Jih v roke Njihovih sovražnikov. Krepi in tolaži Jih v britkostih Njih zapušenosti in jetništva, in daj Jim v plačilo Njih zvestobe še učkati dne končne zmage tvoje sv. cerkve!

Zastran kandidatov duhovskega stanú se je po naznanilu ministra za bogočastje do avstrijskih škofov od dne 22. maja t. l. polajšave nadjati. Prečast škofi so namreč dne 20. marca t. l. že drugokrat prosili, da bi se tudi oni bogoslovci, ki so pred vstopom v semenišče k vojakom bili vzeti, po dokončanih bogoslovskih študijah v mešnike posvetiti smeli, kakor vojaška postava nobenemu drugemu študentu ne brani, izvoliti si stan po svoji želji. Minister pravi, da se sporazumljenje oblastnij, ki imajo v vojaških zadevah odločilno besedo, gledé prošnje preč. škofov sicer še ni moglo doseči, da je pa Nja veličanstvo, presvitli cesar, po najvišjem sklepu od dne 3. maja t. l. si pridržati blagovolilo pravico, da se polajšava privoli posamesnim kandidatom duhovskega stanú, ako so razmere posebnega ozira vredne.

Procesija na Telovo v Celovcu bila je — kakor poroča „Kärnt. Bl.“ — prav lepa ter se je velika množica ljudstva taiste udeležila. Udje raznih društev, med temi tudi katol. političnega in delavskega društva — s svečami v rokah so bili obilno zastopani. Kakor lani ni bilo tudi letos deželnega odbora, srenjskega zastopa, učencev c. k. gimnazije, realke in vadnice; šlo je pa v procesiji mnogo učencev mestne fantovske šole, pa — brez učiteljev! Gotovo so katoliški stariši otrokom rekli v procesijo iti. V „poslanem“ opazuje „katoličan“ v omenjenem listu: „Ako se Nja cesarsko veličanstvo in zastopniki cesarski po deželah in druge oblastnije procesije udeležujejo, ki se tudi „siliti ne morejo k udeležbi cerkvene svečanosti“ (kakor govori postava), bi tudi učitelji na svoji časti ničesar ne zgubili, ko bi se udeležili, posebno ko bi ravnatelji v tem dober izgled dajali.“ — Menda še pridemo tako dalje, da bodo — učenci morali učiteljem lepe izgleds dajati, da bo torej putica modrejša od pute!

Gospodarske stvari.

Poduk o založnicah.

IV.

Zdaj, ko sem svoje misli o glavnih točkah kredita kot podlage vsakega dnarnega zavoda razodel, zdi se mi potrebno, še nektero o znotrajni

uredbi društva spregovoriti. Društveniki v skupščini zbrani odločujejo v vseh zadevah društva; kar sklenejo, to za društvo velja, in proti temu ni v društvenih stvareh nobenega priziva. Ker pa društvo ne more biti vsak dan skupaj, morajo nekteri od društva pooblašeni udje, v njegovem imenu in po njegovi volji društvene posle opravljati. Ta opravila pa so različna. Kdor vodi društvo, ta nije sposoben svoje delo pregledovati, v dnarnih zadevah je pa silno potrebno, da drug drugemu na prste gleda. Ne skladam se toraj s tako uredbo društva, kder ni vodstvo od nad- ali pregledovalstva strogo ločeno. To omenjam zato, ker se nahajajo društva, pri katerih izvoljeni odbor oboje opravlja. Postava od 9. apr. 1873 o gospodarstvenih društvih to dvoje tudi ne loči, ampak terja samo načelništvo (Vorstand) in prepušča nadgledstvo ali opravilno svetovalstvo posebni uredbi društva. Sicer je opravljanje teh dveh organov nekako okorno, vendar pri količkej razširjenem društvu neobhodno potrebno. Društvo ima pri tem več upanja, tudi je nekako bolj samostojno, a udje nadgledstva ali opravilnega svetovalstva po okraju razstrošeni poznajo društvenike in njihove razmere popolnoma, in potem o teh, ko vprašanje nastane, lahko temeljito in iz prepričanja sporočujejo. Organi društva so tedaj: glavni zbor, to je: vsi društveniki v skupščini zbrani, načelništvo in nadzorno svetovalstvo.

Da se osnuje tako društvo, snide se nekoliko možev, ki imajo voljo in namen založnico ustanoviti, sestavijo se društvene pravila po določilih društvene postave od 9. apr. 1873, nabirajo se potem društveniki, ki se potem skličejo v zbor, da se o pravilih posvetujejo in sklep storijo. Gledé števila društvenikov ni nič določenega, potrebno je samo, da se vabilo k glavnemu zboru naznani tudi v tistem časniku, ktere ga si društvo za svoje oznanila misli odločiti. K seji naj se tudi povabi c. k. notar, da to, kar društvo sklene, vradno potrdi, ker se brez tega potrjenja registriranje društva ne dovoli; pri drugih sejah pa, kjer se za registriranje potrebni sklepi ne delajo, ni treba notarja. V tej seji naj se vršijo tudi volitve v razne društvene zastope, za načelništvo, kteremu se tudi naj oblast podeli, da poskrbi registriranje društva. Od nazočih udov mora najmenje nadpolovica ali dve tretjini za potrjenje društvenih pravil glasovati in jih tudi podpisati, kakor je namreč razmera glasujočih zapisana v štatutih: za spremembo ali pa za potrjenje društvenih pravil.

(Konec članka prihodnjič.)

Kmetijske razstave.

Letošnje jeseni bodo na Štajerskem v sledečih krajih kmetijske razstave, pri katerih bodo najlepša goveja živina in drugi kmetijski pridelki